

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної та
науково-педагогічної роботи,
голова науково-методичної ради
Дар'я МАЛЬЧИКОВА
«08» жовтня 2021 р.

Програма атестації здобувачів вищої освіти

Комплексний іспит за фахом:
Педагогіка і психологія вищої школи;
Методика викладання педагогіки у ЗВО;
Технології навчання дисциплін початкової школи;
Англійська мова з методикою викладання в початкових класах / Основи
інформатики з методикою навчання в початкових класах / Логопатологія
дитячого віку / Українознавство з методикою навчання / Дитяча практична
психологія.

Спеціальність 013 Початкова освіта
Освітня програма Початкова освіта
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Форма навчання денна

ПОГОДЖЕНО
на засіданні науково-методичної ради
педагогічного факультету

Голова НМР Ирина ЦЮПАК

«08» жовтня 2021 р., пр. № 2

Херсон, 2021 р.

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти
Протокол № 2 від 06 вересня 2021 р.

В.о. завідувача кафедри

Наталія ВОРОПАЙ

Пояснювальна записка

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Початкова освіта» спеціальності 013 Початкова освіта проводиться у формі комплексного іспиту за фахом і захисту кваліфікаційної роботи.

Програма комплексного іспиту з фаху здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта складена на основі програм освітніх компонент «Педагогіка та психологія вищої школи», «Методика викладання дидактики у ЗВО», «Методика викладання теорії виховання у ЗВО», «Методика викладання історії педагогіки у ЗВО», «Технології навчання освітньої галузі «Мови і літератури» в початковій школі», «Технології навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі», Технології навчання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі».

Основна мета іспиту полягає у визначенні відповідності результатів навчання випускників освітньої програми «Початкова освіта».

Під час складання іспиту здобувач має продемонструвати набуті компетентності, а саме:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень педагогіки, психології та окремих методик навчання і викладання, а також характеризуються комплексністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 4. Здатність і готовність застосовувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби навчання і виховання у сфері освіти, спираючись на знання з дисциплін психолого-педагогічного циклу і методик навчання.

Також мають продемонструвати відповідність програмним результатам навчання, а саме:

ПРН 1	Знати нормативно-правові документи, що регламентують діяльність закладів вищої освіти; напрями діяльності вчителя, викладача закладу вищої освіти, їх функціональні обов'язки; права і обов'язки суб'єктів освітнього процесу; обсяг і функції роботи вчителя та викладача; принципи адміністрування та управління; умови і передумови функціонування закладів загальної середньої освіти та вищої освіти.
ПРН 2	Знати сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби навчання у закладах освіти; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу; методи діагностики та корекції психофізичного розвитку

	дітей молодшого шкільного віку, студентів; види і зміст контролю за його перебігом.
ПРН 8	Бути готовим до систематичного підвищення своєї професійно-педагогічної майстерності; уміти усвідомлювати рівень власної діяльності, своїх здібностей, бачити причини недоліків у своїй роботі, в собі; володіти навичками самовдосконалення, уміти використовувати механізм самооцінки власних досягнень у дослідницькій діяльності.

*І БЛОК-МОДУЛЬ
ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ*

«Педагогіка і психологія вищої школи»

Змістовий модуль 1. Особливості педагогічного процесу у вищій школі.

Загальні основи педагогіки вищої школи. Вища освіта як органічна складова системи неперервної освіти. Основні принципи розвитку вищої школи. Структура вищої освіти. Сутність ступеневої освіти. Основи наукового педагогічного дослідження. Принципи педагогічного дослідження. Логіка педагогічного дослідження. Особливості педагогічного процесу у вищому навчальному закладі. Особливості молоді у вищому навчальному закладі. Вікові особливості студентської молоді.

Дидактичні основи педагогічного процесу у вищій школі.

Мета, завдання та зміст вищої освіти України. Принципи та методи навчання у вищому навчальному закладі. Проблеми навчання у вищому навчальному закладі. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі. Лекції та методика їх викладання. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах. Комплексні форми організації навчання. Основи педагогічного контролю у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення. Самостійна робота студентів. Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти на рівні навчальних планів та програм.

Логіка і методика педагогічного дослідження.

Основи науково-педагогічного дослідження. Методологія педагогічного дослідження. Принципи педагогічного дослідження. Основні вимоги до проведення педагогічного дослідження. Логіка організації дослідницького процесу. Категоріальний апарат дослідження.

Наукові та організаційно-методичні основи виховного процесу у вищій школі.

Особливості виховної роботи зі студентами вищого навчального закладу. Теоретико-методичні засади сучасної концепції виховання студентів. Методи, організаційні форми та засоби виховної роботи у вищій школі. Система виховної роботи у вищій школі, її організаційно-практичне забезпечення. Професійні та виховні аспекти діяльності випускника вищої школи у трудовому колективі. Моральне виховання студентів. Позааудиторна робота студента.

Європейська інтеграція систем вищої освіти.

Шляхи оновлення системи вищої освіти. Сучасні освітні технології у системі підготовки вчителя. Напрями вдосконалення вищої освіти і Болонський процес.

Цілі та завдання Болонської декларації. Особливості організації навчального процесу у вищому навчальному закладі відповідно до Болонської декларації. Передумови приєднання системи вищої освіти України до Болонського процесу.

Змістовий модуль 2. Психологія вищої школи.

Загальні основи психології вищої школи. Предмет і основні категорії психології вищої школи як нової галузі психологічної освіти. Завдання Психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у 21 столітті. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками. Методологія, принципи і методи психологічного дослідження.

Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця.

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості. Вищий навчальний заклад як провідний чинник соціалізації особистості студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності. Типологічні особливості сучасних студентів. Психологія студентської групи. Міжособистісні стосунки у студентській групі. Психологічні особливості студентського самоврядування.

Психологічний аналіз учіння студентів. Навчальний процес у ЗВО як спосіб реалізації завдань професійної підготовки студентів. Навчально-професійна діяльність як провідна, її ознаки. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Психологія виховання студентської молоді. Характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання студентів вищих навчальних закладів. Роль самовиховання в професійному зростанні студента. Професіоналізація особистості студента як новоутворення студентського віку. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності.

Психологія педагогічної взаємодії.

Характеристика педагогічного спілкування як форми педагогічної взаємодії. Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача і студента. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та стратегії вирішення.

Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи.

Професіограма викладача вищої школи: сутність, компоненти. Педагогічна спрямованість як найважливіша вимога до особистості викладача вищої школи. Вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача. Педагогічна творчість та її особливості. Авторитет викладача. Типологія викладачів. Психологічна характеристика професійної діяльності викладача вищої школи.

Список рекомендованих джерел:

Основна література:

1. Андрієвський Б.М. Основи наукових досліджень: Метод. посіб. / Б.М. Андрієвський. – Херсон: Вид. ХДУ, 2005. - 36с.
2. Мащенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: Курс лекцій / Н.І. Мащенко. – Кременчук, 2006. – 272с.
3. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко. – К.: НПУ, 2006. – 206с.

4. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи / О.Г. Мороз, В.І. Юрченко. – К.: НПУ, 2003. – 206с.
5. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельнюк, А.В. Семенова. – К.: Знання, 2007. – 312с.
6. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Підручник / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2011. – 360с.
7. Руснак І.С. Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. / І.С. Руснак, М.Г. Іванчук. – Чернівці: Букрек, 2009. – 176с.
8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 352с.
9. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.І. Юрченко, В.В. Кудіна. – К.: КСУ, 2004. – 176с.

Додаткова література:

1. Алексеева О.В. Формування громадянської позиції сучасної молоді / О.В. Алексеева // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. - 2006. - №2. - С.31-35.
2. Бех І.Д. Принципи сучасної освіти / І.Д. Бех // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2005. - №3. – С.5-27.
3. Драгомирова І. Концептуальні аспекти формування сучасного спеціаліста / І. Драгомирова // Вища школа. – 2002. - №2-3. – С.49-52.
4. Корнеєва Л. Якість освітніх послуг з позицій міжнародних стандартів / Л.Корнеєва // Освіта і управління. – 2006. – Т.9. - №1. – С.87.
5. Огнев'юк В.О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку: Монографія / В.О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450с.
6. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І. Слєпкань. – К.: Вища школа, 2005. – 240с.
7. Хоружа Л.Л. Етична компетентність учителя як основа реалізації гуманістичної парадигми освіти / Л.Л. Хоружа // Шлях освіти. - №3. – С.27-33.
8. Шубін О. Сучасний ВНЗ: відповідність вимогам постіндустріального суспільства / О. Шубін // Вища школа. – 2007. - №1. – С.3-10.

Інтернет-ресурси:

Закон України Про вищу освіту (електронний варіант). Режим доступу: osvita. ua / legislation / law/ 2235

II БЛОК-МОДУЛЬ *«МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПЕДАГОГІКИ У ЗВО»*

«Методика викладання дидактики у ЗВО»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи навчання курсу «Дидактика» у ЗВО.

Загальна характеристика навчальної дисципліни «Дидактика». Предмет, завдання курсу. Емпіризм і теоретичні узагальнення в дидактиці. Методи досліджень в дидактиці. Цілепокладання в дидактиці.

Структура курсу. Аналіз типових програм дисципліни. Принципи розробки робочої навчальної програми дисципліни «Дидактика». Змістовий компонент курсу «Дидактика» Загальні засади організації навчально-виховного процесу. Навчально-методичне забезпечення курсу «Дидактика». Контроль та оцінювання якості знань на заняттях з «Дидактики». Специфіка викладання дисципліни «Дидактика». Особливості організації самостійної роботи студентів.

Змістовий модуль 2. Підготовка та організація роботи викладача.

Методична характеристика теми «Зміст освіти»: поняття змісту освіти; реформування змісту освіти; сучасна структура й функції змісту освіти.

Методична характеристика теми «Процес навчання»: видові поняття процесу навчання.; процес навчання як система; структура процесу навчання; дидактична одиниці процесу навчання.

Особливості вивчення теми «Закономірності, принципи і правила навчання»: сутність понять в філософії та педагогіці; виявлення і застосування законів і закономірностей в педагогіці; поняття принципу навчання в дидактиці; номенклатура принципів навчання та їх реалізація; правила навчання; поняття оптимізації в сучасній дидактиці; реалізація принципу оптимізації навчання.

Особливості вивчення теми «Методи навчання»: структура і функції методів навчання; методи навчання і зміст освіти; таксономія методів навчання; модель загальних методів навчання; вибір та конструювання методів навчання.

Особливості вивчення теми «Форми організації навчального процесу»: урок, сучасні вимоги до нього; таксономія уроків різних типів; урок як цілісна дидактична система; проект уроку як оптимальної системи; мета уроку та вибір його типу; форми організації навчальної діяльності учнів;

Особливості вивчення теми «Аналіз уроку як системи»: мета уроку як об'єкт аналізу; оцінювання якості знань; аналіз методів навчання,

Особливості вивчення теми «Оцінювання навчальних досягнень учнів»: складові навчальних досягнень; функції та принципи оцінювання навчальних досягнень; загальні критерії оцінювання; методи педагогічного діагностування та оцінювання навчальних досягнень.

Організація модульного вивчення дидактики.

Список рекомендованих джерел:

Основна література:

1. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів – К., 1996. – 223с.
2. Гриценко І.В., Денисенко В.В. Методика викладання педагогіки у ВНЗ. – Херсон; ХНТУ, 2017. - 126с.
3. Дубасенюк О.А. Методика викладання педагогіки: навчальний посібник. / О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 492 с.
4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології; Навч. Посіб. – К., 2014. – 352 с.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.метод. посіб. /Пометун О., Пироженко Л. – К.: ВСК, 2014. - 192 с.

6. Хуторской А. В. Практикум по дидактике и методикам обучения. – СПб.: Питер, 2004. – 541 с.

Додаткова література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: Навчальний посібник/ Світлана Вітвицька,; М-во освіти і науки України, Житомирський державний пед. ун-т ім. Івана Франка . - К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 314 с.

2. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник/ Ред. В. І. Лозова. - Харків: Освіта. Виховання. Спорт, 2006. – 495 с.

3. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник для магістрантів вищих навчальних закладів/ Зінаїда Слєпкань,; Ред. Л. О. Біда. - К.: Вища школа, 2005. - 238 с.

4. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи. Навч. посібник для студентів вищих пед. закладів освіти. – К,: ВСК, 2011. – 524с.

Internet – ресурси:

1. Концепція «Нова українська школа» - www.mon.gov.ua.

2. Educational Era - cneliz jykfqy-jcdinb – [https //www/ed-era/com.edu.com/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=51Itemid=306&limit=10&limitstart=10](https://www/ed-era.com.edu.com/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=51Itemid=306&limit=10&limitstart=10).

3. Всеукраїнський портал «Початкове навчання»: www.nachalka.com.ua.

4. Уваров А.Ю. Ключевые компоненты распространения новых педагогических практик // Вопросы информатизации образования. - Вып. 11 // http://npstoik.ru/vio/inside.php?ind=articles&article_key=272.

«Методика викладання теорії виховання у ЗВО»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи навчання курсу «Теорія виховання» у ЗВО.

Роль та місце курсу «Теорія виховання» в програмі МОН України «Педагогіка». Концепція національного виховання України. Структура курсу «Теорія виховання» (робоча програма). Взаємозв'язок дисциплін педагогічного циклу. Форми організації навчання студентів «Теорії виховання». Основні види діяльності на 1) лекційних, 2) семінарських заняттях; вимоги до їх проведення.

Сучасні тенденції розвитку теорії виховання. Удосконалення змісту та методичного забезпечення курсу «Теорія виховання». Специфіка проведення пропедевтичних, навчальних практик, що мають виховні завдання.

Види та форми контрольних заходів. Особливості виконання реферативних, графічних, контрольних, курсових робіт, випускних робіт з «Теорії виховання» у вищих навчальних закладах.

Змістовий модуль 2. Підготовка та організація роботи викладача.

Етапи підготовки викладача до: лекційних, семінарських занять, консультацій. Особливості розробки конспектів лекцій; презентаційного матеріалу. Підготовка тестових завдань.

Види самостійної діяльності студентів у процесі вивчення курсу «Теорія виховання» у ЗВО. Використання педагогічних та інформаційних технологій. Самоосвіта майбутніх учителів початкової школи.

Список рекомендованих джерел:

Основна література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.П. Волкова. - К.: Видавничий центр; Академія", 2001. - 576 с.
2. Гриценко І.В., Денисенко В.В. Методика викладання педагогіки у ВНЗ. – Херсон; ХНТУ, 2017. -126с.
3. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навч. посібник /Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. - 2-е вид., випр. та доп. - Харків: «ОВС», 2002.- 400с.
4. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання: Навч. посібник / В.Л. Омеляненко, А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2008. – 415 с.
5. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. - 2-е вид., випр. і доп. - Вінниця: Книга - Вега", 2003. - 416с.

Додаткова література:

1. Бондарчук Е.И. Основы психологии и педагогики: Курс лекций. - 2-е изд., перераб. и доп. / Е.И. Бондарчук, Л.И. Бондарчук. - К.: МАУП, 2001. - 168 с.: ил.
2. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М. Фіцула. - К.: Академвидав, 2003. - 528 с.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України: www.mon.gov.ua.<http://www.mon.gov.ua/gr/pr/matemat.doc>.
2. Сайт «Освітня мережа України» – www.ednu.kiev.ua.
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua.
4. Всеукраїнський портал «Початкове навчання»: www.nachalka.com.ua.

«Методика викладання історії педагогіки у ЗВО»

Змістовий модуль 1. Особливості побудови змісту курсу «Історія педагогіки», як фундаменту компетентнісного підходу до підготовки вчителя.

Професійна підготовка як педагогічна проблема. Ретроспективний аналіз соціальної педагогіки досліджень професійної підготовки вчителя. Професійна характеристика вчителя початкових класів. Основні компоненти педагогіки як системи. Педагогічний потенціал. Умови активізації студентів у навчальному процесі. Складові організації процесу професійної підготовки: навчально-пізнавальна діяльність; науково-дослідницька діяльність; навчально-практична діяльність

Компетентнісний підхід до підготовки вчителя. Поняття компетентності і компетенції. Різні підходи до визначення (Равен, Хуторський, Селевко, Ельконін, Родигін, Марков, Петухова). Класифікація компетенцій. Типи фундаментальних компетентностей. Структура фундаментальних сутностей і сутностей, що базуються на здібностях і задатках. Структура компетентності. Професіограма вчителя.

Змістовий модуль 2. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище вивчення курсу «Історія педагогіки».

Основи побудови змісту курсу «Історія педагогіки». Цілепокладання у вивченні курсу «Історія педагогіки». Дидактичні функції мети: системоутворююча, управління, мотивація і виховання. Співвідношення знань та вмінь. Вимоги до формування мети конструювання змісту, курсу «Історія педагогіки». Прийоми і підходи до вивчення курсу «Історія педагогіки» - парадигмальний аспект. Теорія і практика вивчення курсу «Історія педагогіки» в структурі загальнопедагогічної підготовки вчителя. Умови передачі студентам знань, вмінь та навичок.

Інформаційно-комунікаційне забезпечення курсу «Історія педагогіки». Принципи трисуб'єктної дидактики. Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище, його особливості при вивченні курсу «Історія педагогіки». Інтеграція інформаційно-комунікаційних ресурсів. Архітектура мультимедійного сайту вивчення курсу «Історія педагогіки». Структура інформаційно-комунікаційного забезпечення курсу «Історія педагогіки». Рівні доступу: студент, викладач, адміністратор. Реалізація груп вимог: загальних, специфічних, контролю якості та спеціальних.

Список рекомендованих джерел:

Основна література:

1. Андрієвський Б.М. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів: монографія /Б.М. Андрієвський, Л.Є.Петухова. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.
2. Петухова Л.Є. Інформатичні компетентності майбутнього вчителя початкових класів (В моделі трисуб'єктної дидактики): Навчально-методичний посібник. –Херсон: Айлант, 2010. - 444 с..

Додаткова література:

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування /Бібік Н.М. //Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики /Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 47-52.
2. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів /Бондар В.І. – К.: Вересень, 1999. – 129 с.
3. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика: Монографія /За ред. Н. Г. Ничкало. – Хмельницький: ТУП, 2002.– 334 с.
4. Енциклопедія освіти /За ред. В.Г. Кременя. – К.: Хрінком Інтер, 2008. – 1040с.
5. История педагогики: учебное пособие [для пед. университетов]: в 2 частях /Под ред. академика РАО А.И.Пискунова. – М.: ТЦ «Сфера», 1997.
6. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки /Кравець В.П. – Тернопіль, 1994. – 358 с.
7. Кремень В.Г. Національна освіта як соціокультурне явище /Кремень В.Г. //Учитель – 1999. – № 11-12. – С. 10-17.

8. Левківський М.В. Історія педагогіки: навчальний посібник /Левківський М.В., Микитюк О.М. /За ред. Левківського М.М. – Харків: ОВС, 2002. – 240 с.

9. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. /[Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Семенова А. В., Бартенєва І. О., Богданова І. М.] /За ред. З. Н. Курлянд. – 3-є вид., перероб., доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.

Інтернет-ресурси:

1. Web-мультимедіа енциклопедія «Історія педагогіки» - webhp.ksu.ks.ua/joomla/index.php

III БЛОК-МОДУЛЬ
**III БЛОК-МОДУЛЬ «ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»**

**«Технології навчання освітньої галузі «Мови і літератури» в
початковій школі»**

Змістовий модуль 1. Теорія і технологія мовної і літературної освіти молодших школярів.

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів початкової школи. Особистісний, соціальний підхід до уроків української мови. Інтерактивні технології навчання у мовній освіті. Інтегрований урок - особливий тип уроку. Методика використання освітніх технологій у початковій школі. Індивідуальність учителя і освітні технології. Оцінка діяльності учнів на інтегративному уроці. Метод проектів у початковій школі на уроках рідної мови. Особливості технологій сучасного уроку мови. Засоби навчання української мови. Проблемна ситуація в навчальному процесі. Структура і методика інтегрованого уроку. Використання міжпредметних зв'язків на уроках мови.

Змістовий модуль 2. Методика використання освітніх технологій на уроках української мови та літературного читання.

Педагогічні основи диференційованого навчання молодших школярів. Етапи розвитку технологічного підходу в освіті. Методичні прийоми організації навчального співробітництва на уроці. Основні критерії діагностики рівня готовності учнів до засвоєння нового матеріалу. Ігрова навчальна технологія як спосіб організації навчання. Технологія формування творчої особистості. Технологія «Створення ситуації успіху» (за А.Белкіним). Використання ейдетики на сучасному уроці. Інтерактивні технології кооперативного навчання. Технології опрацювання дискусійних питань. Здоров'язбережувальна організація навчально-виховного процесу в початковій школі. Оцінювання як стимул навчальної діяльності молодших школярів. Технологія сучасного уроку мови.

Список рекомендованих джерел:

Основна література:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І. М.

Дичківська. - 2-ге вид., доповн, - К. : Академвидав, 2012. – 352 с.

2. Інноваційні технології в початковій школі / Упоряд. О.Кондратюк.-К.: Шк. світ, 2008. – 112с.

3. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / І.І. Дівака. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 180с.

4. Інтерактивні технології при вивченні української мови / Р. Орищин, Л. Залюбовська. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 80с.

5. Метод проектів у початковій школі / Упоряд. О. Кондратюк.–К.: Шк. світ, 2007. – 128 с.

6. Педагогічні технології навчання української мови та літературного читання в початковій школі: навчально-методичний посібник /за наук. ред. Чабайовської М.І. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2015. – 188 с.

7. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. –К., 2002. –135 с.

8. Шляхтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посіб. / П.П.Шляхтун. –К.: ВЦ «Академія», 2011. – 224с.

9. Як підготувати та провести ефективний тренінг: практичний порадник / С.В. Івашнюва. – Харків: Вид-во «Ранок», 2019. – 80 с.

Додаткова література

1. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: / К.О.Баханов. Монографія.-Запоріжжя: Просвіта, 2000.-160с.

2. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / упоряди. Стребна О. В., Соценко А, О. – 8-е вид. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 174 с.

3. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./ О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. –256 с.

4. Падалка О.С. та інші. Педагогічні технології. / О.С.Падалка. – К.: Українська енциклопедія, 1995. – С. 129.

5. Чепіль М.М. Педагогічні технології : навч. посіб. / М.М. Чепіль, Н.З. Дудник. – К. : Академвидав, 2012. – 224 с.

Інтернет-ресурси

1. Міністерство освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua/>

2. Приклади існуючих технологій навчання - <http://users.kpi.kharkov.ua/lre/bde/ukr/pd/8examples.htm>

3. Проект "Сучасний урок української мови в початковій школі" - http://kalashnikova.ucoz.ua/publ/proekt_quot_suchasnij_urok_ukrajinskoji_movi_v_pochatkovij_shkoli_quot/1-1-0-5

4. Реферати: Сучасні освітні технології - <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=65086> –

5. Сокурєнко О. Ігрові педагогічні технології у початковій школі <http://www.moippo.mk.ua/attachments/article/62/soc1.pdf>

«Технології навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі»

Змістовий модуль 1. Технології на основі ефективності управління та організації освітнього процесу.

Технологія навчання освітньої галузі «Математика» у початковій школі: теоретичний аспект. Мета, завдання і зміст курсу «Технологія навчання освітньої галузі «Математика» у початковій школі». Нові цілі засвоєння молодшими школярами освітньої галузі «Математика» в контексті модернізації початкової освіти. Сутність, зміст та особливості впровадження сучасних навчальних технологій на уроках математики у початковій школі.

Здоров'язбережувальна організація освітнього процесу як пріоритет модернізації початкової освіти. Основні умови здоров'язбережувальної організації освітнього процесу та особливості їх урахування на уроках математики. Моделювання уроку математики на основі здоров'язбережувальної організації освітнього процесу.

Технологія організації навчального співробітництва учнів і вчителів.

Технологія мотивації пізнавальної активності учнів. Способи навчальної взаємодії вчителя і учнів на уроках математики в початковій школі. Технологія комунікативної взаємодії у освітній діяльності молодших школярів: організація навчального діалогу-полілогу, формування умінь ставити питання, виконання учнями на уроці ролі вчителя, самооцінювання діяльності на уроці тощо. Форми організації навчального співробітництва на уроках математики та їх поєднання в системі уроків.

Технологія майстерень. Педагогічні ідеї майстерні. Принципи та правила впровадження майстерні в освітній процес. Алгоритм процесу організації та проведення педагогічної майстерні. Особливості алгоритмізації роботи в майстернях. Етапи уроків-майстерень. Тематика проведення майстерень на уроках математики.

Технологія рівневої диференціації. Психолого-педагогічні особливості організації диференційованого навчання в початковій школі. Методика вхідного, поточного та підсумкового діагностування навчальних досягнень учнів на уроках математики. Способи диференціювання навчальних завдань на уроках математики. Особливості використання диференційованих навчальних завдань на різних етапах уроку математики. Способи диференціювання домашніх завдань та їх оцінювання.

Технологія формування критичного мислення. Характеристика критичного мислення. Таксономія Блума, стратегії розвитку критичного мислення. Структура уроку математики за технологією формування критичного мислення. Планування уроків, які сприяють розвитку критичного мислення. Методи і форми роботи з формування критичного мислення на уроках математики.

Технологія досягнення учнями обов'язкових навчальних результатів. Загальні підходи до визначення цілей виховання і розвитку учнів в системі уроків. Особливості визначення виховних і розвивальних цілей уроку математики. Структурний аналіз навчального матеріалу.

Змістовий модуль 2. Технології на основі активізації та інтенсифікації діяльності учнів

Кейс-технологія. Кейс-технологія як навчальний метод. Історія виникнення кейс-методу. Типи кейсів. Етапи кейс-методу. Особливості застосування кейс-методу у початковій школі. Роль учителя під час використання кейс-технології на уроках математики.

Укрупнення дидактичних одиниць – УДО (П.Ерднієв). Математична вправа як основа процесу навчання математики у початкових класах. Метод протиставлення. Системність знань як результат укрупнення дидактичних одиниць при вивченні математики у початкових класах. Моделювання уроку математики з використанням технології укрупнення дидактичних одиниць.

Технологія організації навчальної проєктної діяльності. Особливості реалізації технології організації навчальної проєктної діяльності. Класифікація проєктів. Етапи роботи над проєктом. Веб-квест як різновид проєктної технології. Вимоги до створення веб-квесту.

Технологія інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу. Особливості технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу на уроках математики. Опорні сигнали та опорні конспекти. Характеристика інтелект-карт. Основні принципи створення карт пам'яті. Контроль та оцінювання досягнень учнів в межах технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу на уроках математики.

Технологія проблемного навчання. Проблемне навчання як метод організації навчальної діяльності учнів. Психолого-педагогічні цілі, функції проблемного навчання. Основні форми проблемного навчання. Принципи проблемного навчання. Методи проблемного навчання. Структура методу проблемного вивчення матеріалу.

Ігрова навчальна технологія. Ігрова діяльність дітей молодшого шкільного віку як психолого-педагогічна проблема. Функції ігрової діяльності в освітньому процесі початкової школи. Класифікація дидактичних ігор дітей молодшого шкільного віку. Технологія педагогічного керівництва ігровою діяльністю на уроках математики. Особливості ігрової технології на уроках математики в умовах НУШ. Технологічні підходи до організації ігрової діяльності в умовах засвоєння змісту інших освітніх галузей.

Технологія розвивального навчання. Історичний аспект становлення і розвитку розвивального навчання. Функції розвивального навчання. Організація діяльності учнів під час навчання. Розвиток мислення, пам'яті учнів. Особливості курсу математики за теорією В.В. Давидова, Д.Б. Ельконіна. Підходи до вивчення математики в системі «Росток». Загальний розвиток за дидактичною системою Л.В. Занкова. Технологія раннього навчання математики М. Зайцева.

Список рекомендованих джерел:

Основна література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2004. –352 с.

2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. / Авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: АПН, 2002. – 136 с.

3. Коваль Л. В. Сучасні технології навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі / Л. В. Коваль, Т. В. Ніконенко // Сучасні технології навчання в початковій школі: питання та відповіді / За ред. д. п. н., проф. Л. В. Коваль, д. п. н., проф. А. М. Крамаренко. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2016. – С. 27-47.

4. Михайлова Э. А. Кейс и кейс-метод. – М.: Центр Марк. исслед. и менеджд., 1999. – 206 с.

5. Нова українська школа: poradnik для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

6. Онопрієнко О.В. Управління проектною діяльністю молодших школярів. Навчання і виховання учнів 4 класу: Методичний посібник для вчителів / Упор. О.Я. Савченко – К. : Видавництво «Початкова школа». – 2005. – С. 53- 64.

7. Освітні технології: Навч.-метод. посібн. / За ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.

8. Пометун О.І. та ін.. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / Олена Пометун. – К.: А.С.К., 2003. – 192 с.

9. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.

10. Эрдниев П.М. Укрупнение дидактических единиц в обучении математике: [книга для учителя] / П.М. Эрдниев, Б.П. Эрдниев. – М.: Просвещение, 1986. – 255 с.

Додаткова література

1. Комар О.А. Інтерактивні технології – технології співпраці // Початкова школа. – 2004. – №9. – С.5-7.

2. Окунев А.А. Как учить не уча / А.А. Окунев. – СПб, 1996. – 448 с.

3. Фадеева Т.О. Інноваційні технології навчання математики у початкових класах: [навчально-методичний посібник для студентів психолого-педагогічного факультету педагогічного університету] / Т.О. Фадеева. – Кіровоград: Авангард, 2011. – 95 с.

Інтернет-ресурси

1. Основи кейс-технологій в освітньому процесі школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/1203-qqq-17-m2-08-02-2017-osnovi-keys-tehnology-v-osvtnomu-protses-shkoli>

2. Формирование самоконтроля в процессе обучения математике по системе Д.Б.Эльконина – В.В.Давыдова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://vyksa-school-8.narod.ru/kon.htm>

3. Репкина Г.В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности / Г.В. Репкина, Е.В. Заика // Куатор. Все лучшее студентам. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://quator.ru/all-materials/item/7172-repkina-gv-zaika-ev-otsenka-urovnya-sformirovannosti-uchebnoy-deyatelnosti>

«Технології навчання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі»

Змістовий модуль 1. Технології ефективності управління та організації освітнього процесу

Технологія навчання освітньої галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство» у початковій школі: теоретичний аспект: мета, завдання, зміст курсу «Технологія навчання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» у початковій школі». Нові цілі засвоєння учнями освітніх галузей в контексті модернізації початкової освіти. Сутність, зміст, особливості впровадження сучасних навчальних технологій на уроках природознавство, «Я у світі» та в контексті інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Природничий компонент програм «Smart-kids», «Інтелект України». Класифікація сучасних технологій навчання. Наукові підходи.

Зміст природознавчої та громадянської складової освіти: сучасна різноманітність програм та типів освітнього процесу в Україні. Екологічна освіта в країнах Західної Європи і США. Діячі освіти України щодо ролі природи у формуванні особистості дитини. Авторські технології : Педагогічна система В.О. Сухомлинського в екологічному вихованні молодших школярів. Особливості технології всебічного розвитку дитини через фізичне виховання та оздоровлення за М.Ефіменком. Характеристика екологічного компоненту в технології «Школа успіху і радості» С.Френе. Характеристика компоненту здоров'язбереження в технології антропософської школи Р.Штейнера. Форми організації екологічного виховання у розділі «Космічне виховання» М.Монтессорі. Характеристика сучасних підходів до екологічного виховання.

Аналіз підручників з природознавства та суспільствознавства початкової школи, рекомендованих Міністерством освіти і науки України в контексті технологічних можливостей. Характеристика громадянського і екологічного компонентів у сучасних освітніх програмах початкової школи.

Основні принципи педагогічної техніки (свободи вибору, відкритості, діяльності, зворотного зв'язку). Здоров'язбережувальна організація навчально-виховного процесу як пріоритет модернізації початкової освіти. Основні умови здоров'язбережувальної організації навчально-виховного процесу та особливості її урахування на уроках. Особливості моделювання уроку на основі здоров'язбережувальної організації навчально-виховного процесу.

Технологія організації навчального співробітництва учнів і вчителів.

Технологія мотивації пізнавальної активності учнів. Способи навчальної взаємодії вчителя і учнів на уроках в початковій школі. Технологія комунікативної взаємодії у навчальній діяльності молодших школярів: організація навчального діалогу-полілогу, формування умінь запитувати, виконання учнями на уроці ролі вчителя, участь в оцінюванні уроку тощо. Форми організації навчального співробітництва на уроках природознавства та їх поєднання в системі уроків.

Технологія розвивального навчання. Історичний аспект становлення і розвитку розвивального навчання. Функції розвивального навчання. Організація діяльності учнів під час навчання. Розвиток мислення, пам'яті учнів. Підходи до

вивчення природознавчого матеріалу в системі «Росток», інтегрованому курсі «Довкілля». Загальний розвиток за дидактичною системою Л.В.Занкова. Технологія раннього навчання М.Зайцева.

Психолого-педагогічні особливості організації диференційованого навчання в початковій школі. Методика вхідного, поточного та підсумкового діагностування навчальних досягнень учнів на уроках природознавства. Особливість диференційованого навчання на уроках з шестирічними учнями. Способи диференціювання навчальних завдань на уроках природознавства. Особливості використання диференційованих навчальних завдань на різних етапах уроку природознавства. Способи диференціювання домашніх завдань та їх оцінювання.

Технології розвитку критичного мислення. Характеристика критичного мислення. Таксономія Блума, стратегії розвитку критичного мислення. Структура уроку за технологією формування критичного мислення. Планування уроків, які сприяють розвитку критичного мислення. Методи і форми роботи формування критичного мислення. Робота з фреймами. Технології створення інтелект-карт (В.Шаталов, Т.Б'юзен).

Технологія досягнення учнями обов'язкових навчальних результатів. Загальні підходи до визначення цілей виховання і розвитку учнів в системі уроків. Особливості визначення виховних і розвивальних цілей уроку природознавства та суспільствознавства. Структурний аналіз навчального матеріалу.

Змістовий модуль 2. Технології активізації та інтенсифікації діяльності учнів

Використання технологій онлайн-навчання: особливості, недоліки та перспективи Комп'ютеризація навчання: Хмарні технології як засіб навчання на уроках природознавства. STEM – освіта. Характеристика можливостей платформи GetAClass як освітньої онлайн-платформи, електронний журнал, віртуальні завдання, мультимедіа-видання, flash-, shockwave-ігри, мультимедіа-тренажери, навчальні мультимедіа-системи; мультимедійні Internet-ресурси. LearningApps.org – безкоштовний сервіс. Застосування скрайбінгу та сторітелінгу як дидактичних інструментів в процесі громадянського виховання. Аналіз навчальних комп'ютерних програм, он-лайн додатків та сервісів, що можуть бути застосовані в галузях «Суспільствознавство» та «Природознавство».

Кейс-технологія. Кейс-технологія як навчальний метод. Історія виникнення кейс-методу. Типи кейсів. Етапи кейс-методу. Особливості застосування кейс-методу у початковій школі. Роль учителя під час використання кейс-технології.

Технологія організації навчальної проектної діяльності. Особливості реалізації технології організації навчальної проектної діяльності. Класифікація проектів. Етапи роботи над проектом. Квест як різновид проектної технології.

Технологія інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу на уроках природознавства. Особливості технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу на уроках природознавства. Опорні сигнали та опорні конспекти.

Інтелект-карти (ментальні карти). Характеристика інтелект карти. Основні принципи створення карт пам'яті. Контроль та оцінювання досягнень учнів в межах технології інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу на уроках природознавства.

Технологія проблемного навчання. Проблемне навчання як метод організації навчальної діяльності учнів. Психолого-педагогічні цілі, функції проблемного навчання. Основні форми проблемного навчання. Принципи проблемного навчання. Методи проблемного навчання. Структура проблемного вивчення матеріалу.

Ігрова навчальна технологія. Ігрова діяльність дітей молодшого шкільного віку як психолого-педагогічна проблема. Функції ігрової діяльності в навчальному процесі початкової школи. Класифікація дидактичних ігор дітей молодшого шкільного віку. Технологія педагогічного керівництва ігровою діяльністю на уроках природознавства та «Я у світі». Особливості ігрової технології на уроках з учнями 6-річного віку. Технологічні підходи до організації ігрової діяльності в умовах засвоєння змісту інших освітніх галузей.

Список рекомендованих джерел:

Основна література:

1. Беремо участь у демократії: плани уроків з ОДГ/ОПЛ для старших класів середньої школи / Р. Голлоб, П. Крапф, В. Вайдінгер. – Пер. з англ. та адапт. Л. І. Паращенко, Ю. О. Молчанової; заг. ред. укр. версії: Н. Г. Протасова. – К. : Основа, 2016. – Т. 4. – 294 с.

2. Виховання ціннісного ставлення до людини у молодших школярів. Х.: Вид.груп «Основа, 2013. -93с. Вип.11 (119)). / упорядник О.П.Третяк. Садкіна В. І.

3. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [навчально-методичний посібник]. / Н.М.Борисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -186

4. Маценко Н.М., Свір Н.В. Вчимося вчитися та критично мислити. Нестандартні завдання за темами тижнів до курсу «Я досліджую світ».1 клас. Х.: Вид. група «Основа», 2018.

5. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок цікавим./ Х.: Вид. група «Основа», 2008.— 88 с.

6. Терно С.О. Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти Запоріжжя : Просвіта, 2009.- 268с.

7. Ярош Г.С., Седова Н.М.Сучасний урок у початковій школі. 33 уроки з використанням технології розвитку критичного мислення. – Х: Вид.група «Основа», 2005.- 240с.

Додаткова література

1. Ванжа С.М. Вивчаємо вірші за допомогою мнемотехніки. Стаошій вік /С.М. Ванжа –Харків: Вид-во «Ранок», 2018. - 64с.

2. ХиминецьВ.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. / В.В. Химинець, М.Ю. Кірик– Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 312с.

3. Чесноти класної спільноти. Сучасні форми виховної роботи.1-клас./ авт..упоряд.І.В.Оніщенко, - Х.: Вид.група «Основа», 2019. 141с.

Інтернет-ресурси

1. Відеоурок. золоті правила учительської похвали. [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://www.youtube.com/watch?v=wGAGDWUT9cs>
1. Державний стандарт загальної початкової освіти. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.htm>
2. Основи кейс-технологій в освітньому процесі школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/1203-qqq-17-m2-08-02-2017-osnovi-keys-tehnology-v-osvtnomu-protses-shkoli>
3. Сайт «Освітня мережа України» – www.ednu.kiev.ua.
4. Сайт Дитячого фонду ООН (UNICEF) [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.unicef.org>

IV БЛОК-МОДУЛЬ

«Основи інформатики з методикою навчання в початкових класах»

Основні завдання початкового курсу інформатики. Мета і завдання навчального курсу. Формування ключових, предметних і міжпредметних компетентностей молодших школярів. ІКТ-компетентність як предметна і ключова.

Структура програми початкового курсу інформатики. Зміст навчального матеріалу й державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів початкових класів.

Характеристика умов навчання. Основні психолого-педагогічні та санітарно-гігієнічні вимоги до проведення занять. Правила поведінки в комп'ютерному класі. Методика навчання правилам безпеки життєдіяльності під час організації уроків інформатики. Організація фізкультхвилинок та релаксації як обов'язкових структурних елементів уроку інформатики. Методика проведення фізкультхвилинок і релаксації.

Засоби навчання. Підручники і посібники, рекомендовані МОН для організації навчання інформатики в початкових класах (автори О.В.Коршунова; А.В.Ломаковська, Г.О.Проценко, Ф.М.Ривкінд, Й.Я.Ривкінд; М.М.Корнієнко, С.М.Крамаровська, І.Т.Зарецька). Програмне забезпечення початкового курсу інформатики: клавіатурний тренажер RapidTyping, графічний редактор Tux Paint, освітній програмний пакет GCompris, редактор Scratch, «Сходи до інформатики», «Скарбниця знань».

Календарне планування. Вимоги до календарного планування. Типи уроків. Особливості структури уроку інформатики в початкових класах.

Реалізація змістових ліній «Комп'ютер та його складові», «Інформація та інформаційні процеси», «Використання інформаційних технологій», «Алгоритми та виконавці», «Комунікаційні технології у програмі «Сходи до інформатики».

Позакласні заходи як засіб формування інформатичних компетентностей молодших школярів. Робота з батьками щодо профілактики комп'ютерної залежності учнів.

Методика проведення логічних вправ на уроках інформатики. Використання зошитів з друкованою основою. Методика роботи з розвивальними програмами.

Список рекомендованих джерел:

Основна література:

1.Саган О.В. Методика навчання інформатики в початкових класах: навч.-метод. посібник/ О.В.Саган. - Херсон: Вид-во «ТДС», 2016.-154 с.

2.Державні санітарні правила і норми ДСанПіН 5.5.6.009-98: Влаштування та обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах: затверджені Постановою Головного державного санітарного лікаря України // Все для вчителя. - 2006. - № 23-24. - С. 93-107.

3.Полька Н.С. Гігієнічне обґрунтування принципів і критеріїв безпечного застосування комп'ютерної техніки у навчанні молодших школярів: дис. ... доктора мед. наук : 14.02.01 / Полька Надія Степанівна. - К., 2001. - 265 с.

4. Федорчук Ю. А. Ергономічні вимоги щодо облаштування комп'ютеризованого робочого місця // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2000.– № 2 (10). – С.59-60.

Інтернет-ресурси:

1.Навчальні програми для початкової школи. Сайт МОН України. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>

2.Сороколетов П.В. Мир на пороге четвертой информационной революции//Бесплатная электронная библиотека: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dissers.ru/books/2/755-1.php>

«Логопатологія дитячого віку»

Змістовий модуль 1. Клінічний, лінгвопатологічний та психолого-педагогічний підходи до вивчення недорозвинення мовлення у дітей.

Поняття про функціональну систему мови та мовлення (ФСММ). Характеристика підсистем ФСММ. Теорії розвитку фонологічної системи мови. Концепції «фонетико-фонематичного» та «загального недорозвинення мовлення» в сучасній логопедичній науці. Механізми первинного недорозвинення мовлення у дітей.

Формування рівня фонологічного та моторного програмування, розвиток акустико-артикуляційної бази. Механізми порушення звукової сторони мовлення у дітей. Особливості розвитку фонематичних процесів у дітей із ФФНМ. Характеристика порушень звуковимови. Вплив недорозвинення фонетико-фонематичних процесів на оволодіння дітьми лексикою і граматиною рідної мови.

Етіологія та патогенез ЗНМ. Клінічна класифікація ЗНМ. Клініко-психологічні прояви ЗНМ у дітей різних груп.

Механізми порушення лексико-граматичної та прагматичної сторони мовлення.

Лінгвопатологічні симптоми ЗНМ. Загальна характеристика. Симптоми порушення звукових характеристик мовлення (симптоми порушення експресивного рівня; симптоми порушення імпресивного рівня). Симптоми лексико-граматичних порушень (симптоми порушення граматичного оформлення висловлювання; симптоми порушення синтаксичного оформлення висловлювання; експресивний та імпресивний дисграматизми).

Психолого-педагогічний підхід до характеристики дітей із ЗНМ. Загальна характеристика. Діти із I рівнем ЗНМ. Діти із II рівнем ЗНМ. Діти із III рівнем ЗНМ. Діти із IV рівнем ЗНМ.

Змістовий модуль 2 Методики комплексної діагностики та організації корекційно-розвивальної логопедичної роботи з дітьми із парціальним та системним недорозвиненням мовлення.

Методичні засади логопедичного обстеження дітей з первинним недорозвиненням мовлення (етапи, мета, завдання, принципи, форми, методи, прийоми, вимоги до вибору мовленнєвого матеріалу, етапи). Дослідження опанування фонетико-фонематичною стороною мовлення дітьми (мета, завдання, принципи, форми, методи, прийоми, вимоги до вибору мовленнєвого матеріалу, етапи). Методика дослідження стану фонематичного сприйняття. Методика дослідження стану фонематичних уявлень. Методика дослідження сформованості навичок фонематичного аналізу. Методика дослідження артикуляційного праксису (кінестетичного та кінетичного). Методика дослідження стану звуковимови. Методика дослідження імпресивного словника. Методика дослідження експресивного словника. Методика дослідження стану розуміння логіко-граматичних конструкцій. Методика дослідження граматичного оформлення мовлення. Методика дослідження комунікативних умінь та навичок (діалогічне та монологічне мовлення).

Організація корекційно-розвивальної роботи з дітьми із ФФНМ в умовах спеціальної логопедичної групи. Методичні рекомендації щодо проведення логопедичних занять з дітьми із ФФНМ. Загальні методичні вимоги. Методичні рекомендації щодо проведення логопедичних занять формування звуковимови у дітей із ФФНМ. Методичні рекомендації щодо проведення логопедичних занять формування граматичної будови мовлення у дітей із ФФНМ. Методичні рекомендації щодо проведення логопедичних занять з підготовки дітей із ФФНМ до навчання грамоти.

Профілактика недорозвинення мовленнєвої функції у дітей раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку.

Методичні засади організації корекційно-розвивальної роботи в спеціальній групі для дітей із ЗНМ. Етапи логопедичної роботи з дітьми із ЗНМ в умовах спеціальної групи. Загальна характеристика.

Перший рік навчання дошкільників із ЗНМ. Особливості організації корекційно-розвивальної роботи. Методичні рекомендації до планування та проведення занять з формування лексико-граматичних уявлень. Вимоги до

планування занять з розвитку зв'язного мовлення (перший рік навчання). Вимоги до планування занять з формування фонетичної сторони мовлення).

Другий рік навчання. Особливості організації корекційно-розвивальної роботи.

Методичні рекомендації до планування та проведення занять з удосконалення лексико-граматичних уявлень. Вимоги до планування занять з удосконалення навичок звукового аналізу. Вимоги до планування занять з розвитку зв'язного мовлення (другий рік навчання). Особливості корекційно-розвивальної роботи із першокласниками із ЗНМ.

Список рекомендованих джерел:

Основна література

1. Кабельнікова Н.В. Недорозвинення мовлення у дітей: клінічний, лінгвопатологічний та психолого-педагогічний підходи / Н.В.Кабельнікова. – Херсон.: Борисфен-про, 2017. – 256с.

2. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: програмно-методичний комплекс / Ю. В. Рібцун. – К., 2012. – 258 с.

3. Корнев А.Н. Основы логопатологии детского возраста: клинические и психологические аспекты / А.Н.Корнев. – СПб: Речь, 2006. – 380с.

4. Рібцун Ю.В. Професійний довідник учителя-логопеда ДНЗ / Ю.В.Рібцун. – Харків: Основа, 2012. -198с.

5. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс / за ред. Є.Ф.Соботович. – К.: Актуальна освіта, 2007. – 120 с.

6. Трофименко Л.І. Методологічні засади корекційно-попереджувального навчання дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ / Л.І. Трофименко // [Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови](#). - 2010. - Вип. 1. - С. 306-311. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ooop_2010_1_47.

Додаткова література

1. Конопляста С.Ю. Ринологія від А до Я. – К.: КНТ, 2016. – 314с.

2. Корнев А.Н. Нарушения чтения и письма у детей. – СПб.: Изд-й дом „МиМ”, 1997.- С. 150-268.

3. Лалаева Р.И. Нарушения чтения и пути их коррекции у младших школьников. – СПб: СОЮЗ, 1998. -258с.

4. Основы теории и практики логопедии / Под ред.. Р. Е. Левиной. – М.: Просвещение, 1968. – 312с.

5. Повалеева М. А. Справочник логопеда. – Ростов-на-Дону.: Феникс, 2002. – 401с.

6. Ястребова А.В., Спирина Л.Ф., Бессонова Т.П. Учителю о детях с недостатками речи. – М.: Аркти, 1997. – 219с.

Інтернет-ресурси

<http://logopedi.narod.ru/>

<http://www.krok.org.ua/logo-rus.php>

<http://www.logopediya.ru/>

<http://www.logopediya.com.ua/>

<http://www.logolife.ru/>

«Українознавство з методикою навчання»

Змістовий модуль 1. Сучасна українська культура та освіта

Природа та екологія в житті української людини. Сучасна українська еліта: перспективи розвитку. Сучасний стан української культури. Зародження, формування та розвиток освіти в Україні. Українознавство в навчально-виховному процесі

Змістовий модуль 2. Державотворчі та націєтворчі процеси в Україні

Українська нація та держава. Україна в умовах незалежності. Україна в системі міжнародних відносин. Україна – ментальність, уроки буття та історична місія.

Змістовий модуль 3. Теоретичні засади курсу «Методика викладання українознавства»

Методика навчання українознавству як наука і навчальна дисципліна. Зміст, структура та педагогічні функції шкільного українознавства. Навчально-методичне забезпечення викладання українознавства у початковій школі. Специфіка вивчення українознавства у початковій школі.

Змістовий модуль 4. Урок українознавства в початковій школі

Методичні аспекти професійної діяльності вчителя початкових класів на українознавчих засадах. Методи та методичні прийоми навчання українознавству у початкових класах. Основні принципи навчання українознавству у початкових класах. Урок українознавства в початковій школі.

Список рекомендованих джерел:

Основна література:

1. Козлов А.С., Ковпик С. О. Методика викладання українознавства в школі: Навч. посібник для студентів ВНЗ.- К.: Твім інтер, 2010.-115 с.
2. Кононенко П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Міленіум, 2006. – 872 с.
3. Лозко Г. Українське народознавство. – Харків, 2005. – 472с.
4. Пірен М.І. Етнополітика в Україні: соціально-психологічний аналіз: Навч. посібник.- К.: Університет «Україна», 2007.- 408 с.
5. Програма з українознавства для I-XII класів середньої загальноосвітньої школи. – К.: Міленіум. 2004. – 180 с.

Додаткова література:

1. Українська етнологія: Навч. посіб. /За ред. В.Борисенко.-К.: Либідь, 2007.-400 с.
2. Возняк Т. Украдена Україна. До формування української політичної нації. – Незалежний культурологічний часопис «І». – 2001. - № 22.
3. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. — Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.

4. Занік Я. М. Типи, поняття та класифікація еліт в історичному контексті // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2008. – № 11(129). – С. 101 – 105.

Інтернет-ресурси:

1. Науково-дослідний інститут українознавства <http://nndiuv.org.ua/>
2. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича <http://www.inst-ukr.lviv.ua/>
3. Офіційний сайт міністерства освіти і науки України <http://mon.gov.ua/>
4. Офіційний сайт міністерства культури України <http://mincult.kmu.gov.ua/>
5. Українська платформа для твоєї творчості <http://www.uamodna.com/>

«Дитяча практична психологія»

Змістовий модуль 1. Дитяча практична психологія як теоретична основа психологічної практики. Психічне здоров'я дітей як результат психологічної взаємодії. Особливості дитячої практичної психології як виду психологічної практики. Принципи практичної психології. Структура, основні напрями і сфери діяльності дитячого практичного психолога. Психопрофілактична, психогігієнічна, психодіагностична, психокорекційна, психоконсультативна робота. Психологічна допомога сім'ї. Організаційні форми діяльності дитячого практичного психолога. Індивідуальні та групові форми практичної психологічної роботи. Взаємодія дитячого психолога з суміжними фахівцями.

Професійні вимоги до дитячого практичного психолога. Етичні норми дитячого практичного психолога.

Змістовий модуль 2. Прикладна дитяча практична психологія. Зміст роботи дитячого практичного психолога з дітьми різного віку. Особливості психічного розвитку дітей. Пренатальна психологія і перинатальне виховання. Практика психологічного супроводу вагітності й підготовки до пологів. Оптимізація психічного стану матері як основний метод профілактичної і розвивальної роботи. Період немовляти. Роль взаємодії з матір'ю в перші місяці розвитку дитини. Організація розвивального середовища й оптимізації взаємодії з матір'ю як основна форма психологічної допомоги. Розвиток прихильності.

Ранній вік. Взаємодія дитини з дорослим як основний спосіб психологічної допомоги. Організація розвивальної роботи. Стабілізація прихильності. Криза трьох років. Проблема адаптації до дошкільного закладу. Формування проблем у поведінці та робота з цими порушеннями в умовах родини і дошкільного закладу.

Особливості психічного розвитку в дошкільному віці. Заняття з психологом як спосіб психологічної роботи. Особливості організації дитячо-батьківської взаємодії. Та участь батьків у розвивальній та корекційній роботі з дитиною. Емоційне благополуччя та його роль в психічному розвитку дитини. Проблеми розвитку дітей дошкільного віку.

Готовність дитини до навчання в школі та проблеми шкільної адаптації. Зниження пізнавальної активності, поява асоціальних форм поведінки, проблеми

у взаємостосунках з однолітками та дорослими як причина труднощів адаптації до школи. Діагностика і корекція. Роль сімейної ситуації у появі психологічних проблем у дитини.

Здатність до навчання (научуваність). Невстигаючі учні у навчальній діяльності. Причини виникнення труднощів у навчанні дітей. Типи неуспішних молодших школярів. Психодіагностика як інструмент вивчення причин неуспішності молодших школярів.

Варіанти психічного розвитку. Випереджальний розвиток. Обдаровані діти. Діти з фізичними недоліками та послабленим здоров'ям. Відхилення у розвитку.

Розвивально-корекційна робота з дитиною в умовах початкової школи. Корекційно-розвивальні програми і комплекси вправ, які використовуються в роботі з молодшими школярами. Корекція розвитку дітей з вираженими ускладненнями і неуспішністю у навчанні.

Список рекомендованих джерел

Основна література:

1. Алексеева Е.Е. Психологические проблемы детей дошкольного возраста / Е.Е. Алексеева. – СПб.: Речь, 2007. – 224с.
2. Готовність дитини до навчання / Упоряд. С.Максименко, К. Максименко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112с.
3. Детская практическая психология: учебник / Под ред. Т.Д. Марцинковской. – М.: Гардарики, 2005. – 255с.
4. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: Навч. Посібник / Т.В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 392с.
5. Кайл Р. Детская психология: Тайны психики ребенка (Психологическая энциклопедия) / Р. Кайл. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. – 416с.
6. Павелків Р.В. Дитяча психологія: Навч. Посібник / Р.В. Павелків, О.П. Цигипало. – К.: Академвидав, 2008. – 432с.

Додаткова література:

1. Марінушкіна О.Є. Порадник практичного психолога / О.Є. Марінушкіна. – Х.: Основа, 2007. – 236с.
2. Марінушкіна О.Є. Корекційні програми на допомогу практичному психологу ДНЗ / О.Є. Марінушкіна. – Х.: Основа, 2008. – 204с.
3. Маценко В.Ф. Індивідуальний розвиток дитини / В.Ф. Маценко. – К.: Главник, 2007. – 128с.
4. Практична психологія. Старший дошкільний вік / Упоряд. О.А. Атемасова. – Х.: Ранок, 2012. – 176с.
5. Шаграева О.А. Детская психология: Теоретический и практический курс: Учеб. Пособие О.А. Шаграева. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 368с.
6. Шипицина Л.М. Комплексное сопровождение детей дошкольного возраста Л.М. Шипицина, А.А. Хилько, Ю.С. Галлямова. – СПб.: Речь, 2003. – 240с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.edu.yar.ru/russuan/psih> – каталог психодіагностичних методик

та професійної літератури.

2. Аналіз методів дослідження вікової психології. Режим доступу:
[http://mastervpu25.ucoz.ua/
news/analiz_metodiv_doslidzhennja_vikovoji_psihologiji/2013-03-24-266](http://mastervpu25.ucoz.ua/news/analiz_metodiv_doslidzhennja_vikovoji_psihologiji/2013-03-24-266).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою ECST	Кількість балів	Рівень навчальних досягнень студента	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	90-100	високий	Відповідь характеризується повнотою, глибокими, системними знаннями щодо закономірностей та принципів процесу навчання дисципліни у закладі вищої освіти, змісту освіти в початковій школі; методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності з педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти. Під час викладення матеріалу студент використовує знання із суміжних дисциплін, володіє сучасними досягненнями навчання, має свідоме ставлення до самоосвіти та самовдосконалення.
B	82-89	високий	Відповідь характеризується повнотою, глибокими, системними знаннями, вільним використанням прикладів сучасних досягнень методики навчання психолого-педагогічних наук та розкриттям методичних засад різних форм та методів викладання психолого-педагогічних дисциплін. Викладення матеріалу відбувається на продуктивному рівні.
C	74-81	достатній	Відповідь характеризується повнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Знання студента є достатніми для розкриття питання, він вільно користується термінологією, може розкрити методичні засади викладання дисциплін у початковій школі. Допущені огріхи та помилки виправляє самостійно.
D	64-73	середній	Відповідь характеризується повнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Студент відтворює основний матеріал за поданою викладачем схемою відповіді, засвоєні знання не може самостійно пов'язати із практичною діяльністю.
E	60-63	початковий	Відповідь характеризується фрагментарністю, неповнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Викладення матеріалу відбувається з численними огріхами та порушенням логіки тільки на репродуктивному рівні.
X	35-59	низький	Відповідь відсутня. Повторне складання екзамену або повторне вивчення дисципліни.

Гарант ОП

Наталія ВОРОПАЙ